

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.28 (3340) ●

● ЧАЦВЕР, 25 ЛІПЕНЯ, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Хто сваё шануе, таму і шануе
Міжнародны Фэстываль беларускай культуры дзявяты раз ладзіўся ў латвійскім Вентспілсе **Стар. 2**

Спадарыня Ганна
Беларуская грамада ў Малдове ўшанавала ганаровым званнем былую мінчанку **Стар. 3**

Як у родным краі
Штогод у вёсцы Ермакі Вікулаўскага раёна Цюменскай вобласці адзначаюцца народныя святы ў ладзе з абрадавымі традыцыямі **Стар. 4**

ЗЕМЛЯКІ

“Калейдаскоп” вобразаў

Урадженец Лоеўшчыны, член Саюза мастакоў Малдовы Вячаслаў Ігнаценка наладзіў у Мінску напярэдадні 3’езда беларусаў свету персанальную выставу

Іван Ждановіч

Адчуванне свежасці, святла, чысціні... Быццам жмені сонечных пырскаў з хваляў Дняпра, ракі ягонага маленства, сыпануў спадар Вячаслаў па сценах залы Музея сучаснага выяўленчага мастацтва. І ў тым, што амаль усе творы земляка кампактныя, ёсць жыццёвая логіка. Вандруючы, ладзячы выставы па розных гарадах і краінах, ураджэнец палескай Лоеўшчыны ведае, як складана перамяшчацца з “нефарматным” грузам, а тым больш праз дзяржаўныя межы. А тут — паходны “варыянт светапогляду”, і ў той жа час віртуознасць, вытанчанасць, высокае майстэрства ў перадачы рознакаляровай велічы і неспасцігальнай гармоніі свету.

Выстава “Калейдаскоп” па тэмах сягае да высокіх зораў — і так моцна, я б сказаў, па-сялянску ашчадна збіта: больш за 50 карцін проста-такі “вымашчаны” па сценах, як шкельцы мазаікі. Нейкі кандэнсат, крышталі мастацкай звышматэрыі... Нехта, пэўна, атрымае “мастацкі шок”, пабачыўшы, як змешваюцца, але і падсвечваюць адна другую, розныя па стылістыцы працы. Завабліваюць гледача ў свет фантазій аўтара і адметныя

Мастак Вячаслаў Ігнаценка прадставіў землякам цэлы калейдаскоп карцін

назвы карцін: “Знак”, “Зорны вецер. Пачатак”, “Начны палёт”, “Нараджэнне новай планеты”... Колерава-вобразныя адбіткі станаў свядомасці, творчых пошукаў Вячаслава і сапраўды нагадваюць карцінкі з калейдаскопа. Здаецца, невялічкая кампактная прылада з люстэркамі ды каляровымі шкельцамі, а глянеш у дзірачку — колькі там усяго!

Пра першае адчуванне выставы як мастацтва адраджэння казала мастацтвазнаўца Ларыса

Фількенштэйн. “І не таму, што на творы Веранэзэ ці Джота падобныя працы Вячаслава, — разважала яна. — Тады мастак быў майстрам на ўсе рукі. Шырокага профілю і погляду на свет, шмат чаго ўмеў. Для эпохі, казаў класік, былі патрэбны тытаны — і яна іх нараджала. А тытан у мастацтве — гэта чалавек, які шмат чаго можа рабіць на высокім узроўні. І тут вельмі смелая экспазіцыя: пейзажы амаль што Шышкіна суседзяць з імпрэсіянісцкімі,

авангардысцкімі па стылістыцы творами. Мастак можа амаль што ўсе: ад дызайна да феерыі чыста жывапіснай, калі твор пішацца не рукой — нейкай унутранай сілай. Гэта сведчыць: наша мастацкая школа выпускае вельмі разнастайных і вельмі прафесійных мастакоў. У шырокім сэнсе слова”.

Мастак і цяпер у цудоўнай творчай форме. “Прыемна адчуваць, што дзіцячае пачуццё — каб увесь час нешта тварыць

ці то алоўкамі, ці акварэлькамі, што раней былі — яно ў мяне застаецца, — прызнаўся Вячаслаў на вернісажы. — Акрамя майстэрні, хочацца пісаць і на пленэрах. А недзе ў дарозе алоўкам рысую... І гэта здорава: у любы момант уражання, думкі можаш перанесці на паперу. Дарэчы, я планую і графічную выставу зрабіць. Мне прыемна, што маё бачанне жыцця — як калейдаскопа розных стыляў, думак, вобразаў, уражанняў — успрымаюць належным чынам і тыя, хто бачыць мае творы. Дзякуй усім, хто паспрыў выставе. Дзякуй Беларусі, што мяне памятае!”

Цёплыя словы казалі мастаку прадстаўнікі пасольства Малдовы ў Беларусі — за плённую працу на ніве творчай дыпламатыі. А яго сяброўка па дзейнасці ў Беларускай абшчыне Малдовы, фотамастачка Ганна Мазур заявіла, што такія творчыя, працавітыя людзі, як Вячаслаў Ігнаценка, у дзяспары — на вагу золата.

Дарэчы, яна, як і Вячаслаў, прыехала ў Мінск на шосты 3’езд беларусаў свету. Так што выставу “Калейдаскоп” мастака можна ўспрымаць як яркі сімвал яго прызнання ў любові да Бацькаўшчыны. І як сімвал прызнання роднымі людзьмі ягоных значных поспехаў у мастацтве.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Казачнае святло з Усходу

Творы знакамітага японскага дзіцячага пісьменніка Нанкіці Ніімі да яго стогадовага юбілею пераклала на беларускую мову мінская школьніца Юйэ Тацумі

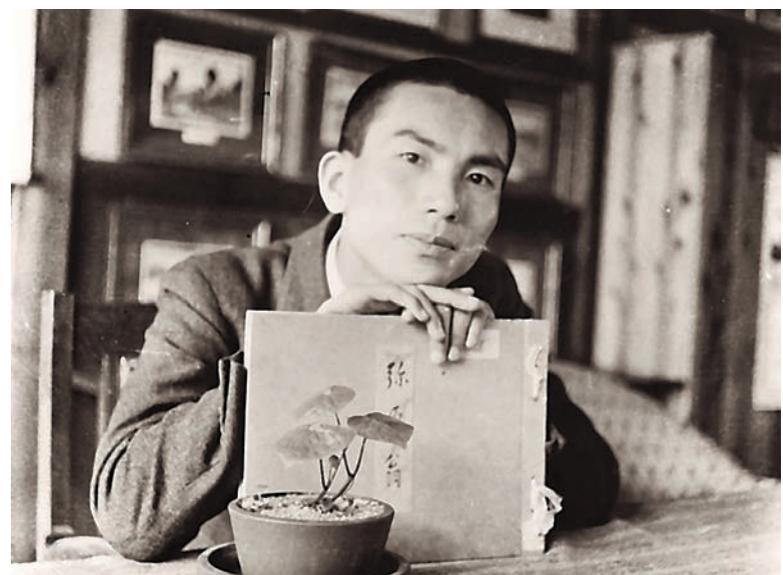
Іван Ждановіч

Летась, расказваючы пра Купалаўскае свята ў Вязынцы, я згадаў пра пераклады вершаў Песняра на японскую мову. Іх зрабіла да 130-х угодкаў Янкі Купалы ўдзельніца свята, кіраўнік мінскага Інфацэнтра японскай культуры Масако Тацумі. З ёй у Вязынцы пры хаце, дзе некалі нарадзіўся класік, была і з цікавасцю назірала за святочым навакольным вірам невялікая дзяўчынка, дачка Юйэ. Дарэчы,

ёсць яна і на здымку ў Малях, які змяшчала наша газета: вандруючы па мясцінах Астравеччыны, звязаных з апошнім перыядам жыцця дыпламата Юсіфа Гашкевіча, Масако-сан таксама брала з сабой дачку. І вось услед за маці юная мінчанка таксама занялася мастацкімі перакладамі. Пад адным з іх, дасланных у рэдакцыю, ёсць такія звесткі: “Юйэ Сцяпаннаўна Тацумі — навучэнка СШ №190 горада Мінска, перайшла ў сёмы клас. Мае міжнародны сертыфікат іспыту па вызначэнні

якасці валодання японскай мовай (Japanese Language Proficiency Test) на трэці ўзровень”.

30 ліпеня будзе адзначацца стогадовы юбілей пісьменніка. У лісце ў рэдакцыю Масако Тацумі напісала, што да ўгодкаў Нанкіці Ніімі яго казкі перакладзены на рускую і беларускую мовы ў межах праекта Інфацэнтра японскай культуры ў горадзе Мінску. Масако-сан паведаміла: пісьменнік, які родам з невялічкага горада Ханда ў цэнтры вострава Хансю, пражыў усяго 29 гадоў і

Пісьменнік Нанкіці Ніімі

памёр у 1943-м ад сухотаў. Хлопчык рана страціў маці, яшчэ ў дзяцінстве пачаў пісаць, супрацоўнічаў з дзіцячымі часопісамі, а з 1931 года Ніімі (у сілу

жыццёвых абставін ён узяў прозвішча роду маці) быў вядомы пад літаратурным псеўданімам Нанкіці — “Паўднёвае шчасце”.
→ **Стар. 3**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Хто сваё шануе, таму і шанцуе

Міжнародны Фэстываль беларускай культуры дзявяты раз ладзіўся ў латвійскім Вентспілсе

Гэты вялікі фэст, які традыцыйна штогод арганізуе беларуская суполка “Спадчына” з латвійскага горада Вентспілса на чале з Наталляй Бальшакавай, пачынаўся са сціпрых Дзён беларускай культуры. З кожным годам дні набіралі моц, размах — так і перараслі ў міжнародны фэстываль. Цяпер паказаць сваё мастацтва ў горад збіраюцца не толькі мясцовыя артысты, але і едуць гурты з Беларусі. Фэст мае і шануе цікавыя традыцыі, займае сваю гісторыю, шматлікіх прыхільнікаў і апантаных энтузіястаў. Гасцючы нядаўна ў Вентспілсе, я ўпэўнілася: гэта значная і адметная з’ява ў культурным жыцці горада, ён ужо нават унесены ў сетку яго асноўных культурных мерапрыемстваў.

Назва фэсту “Ад Ліга да Купалля” не выпадковая: 23 чэрвеня ў Латвіі адзначаюць “Ліга” — свята традыцыйнае і там паважанае, звязанае з культам сонца і ўрадлівасці. Яно падобнае да нашага Купалля. Носбіты традыцыі — людзі сталага ўзросту — перадаюць веды маладым, таму свята жыве і развіваецца ў новых умовах. Арганізатары фэсту вырашылі паказаць беларускую культуру латышам і прадстаўнікам іншых этнасуполак, якія жывуць у тых мясцінах, прытрымліваючыся беларускіх традыцый. Што ж, гэта яркі прыклад таго, што культура не мае межаў, а ў святаў розных народаў ёсць агульныя карані.

Прыемная адметнасць Купалля ў Вентспілсе: на яго штогод запрашаюцца творчыя гурты і асобныя выканаўцы з розных

На фэстывалі “Ад Ліга да Купалля” не абышлося без рытуальнага вогнішча

абласцей Беларусі. Сёлетні фэст расквецілі ды ўпрыгожылі ансамбль народнай песні “Заманіха” Полацкага раённага Дома культуры, гурт “На ростанях” Віцебскага каледжа мастацтваў, група студэнтаў БДУ, Тэатр гістарычнага касцюма “Полацкі звяз”. Шмат апладысентаў, ды і кампліментаў атрымалі артысты гурта “Тутэйшая шляхта” пад кіраўніцтвам Лявона Махнач, які працуе ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце. У прыгожых строях, каларытныя, статныя артысты ансамбля, як сапраўдныя шляхцічы, прыцягвалі ўвагу ўсіх, хто прыйшоў на свята. З імі фатаграфаваліся, танчылі паланэз і мазурку, пра-

гульваліся па парку.

Усе дні фэсту напаялі Вентспілс беларускімі магывамі. Здавалася: увесь шматнацыянальны горад весяліўся разам з гаспадарамі фэсту, тамтэйшымі беларусамі. А госці яшчэ да адкрыцця фэстывалю маглі знаёміцца з цікавай выставай твораў мясцовай мастачкі са “Спадчыны”, уладжэнікі Маладзечна.

Адкрываўся беларускі фэст у маляўнічым дзіцячым парку “Фантазія”. Удзельнікаў і гасцей віталі Пасол Беларусі ў Латвіі Аляксандр Герасіменка, выканаўчы дырэктар Вентспілскай гарадской Думы Алдыс Аволе, старшыня Асацыяцыі нацыянальных мен-

шасцяў Вера Перапяліца, дэпутат Сейма, старшыня Рыжскага беларускага таварыства “Прамень” Алена Лазарава. Прывітанне фэсту даслала Валянціна Піскунова, старшыня Саюза беларусаў Латвіі. Віталі мясцовых беларусаў і прадстаўніца таварыства “Радзіма” ды кіраўнік гурта “Тутэйшая шляхта” Лявон Махнач. Старшыня “Спадчыны” Наталля Бальшакава дзякавала адміністрацыі гарадской Думы і ўсім, хто штогод падтрымлівае фэст фінансавана і маральна, а таксама артыстам з Беларусі і тым, хто паспрыяў іх прыездзе ў Латвію. Дарэчы, якраз напярэдадні падзеі ў Пасольстве Беларусі спадарыня Наталля была

адзначана Ганаровай граматай Нацыянальнага сходу Беларусі за прапаганду беларускай культуры ў Латвіі. Гэта — заслужаная ўзнагарода, і маштабнасць чарговага фэсту тое пацвердзіла.

Кульмінацый фэсту “Ад Ліга да Купалля” з’яўляецца штогод якраз Купалле. Сёлета ладзілі яго на плошчы Дзірнаву: невялікая, вельмі прыгожая, уся ў зеляніне — спецыяльна рыхтавалі да свята. Беларуская музыка, песні, танцы запоўнілі прастору. І не было абыякавых да Купальскай дзеі: гарэла рытуальнае вогнішча, людзі падпявалі, танчылі, весяліліся разам з артыстамі, моладзь шукала папараць-кветку...

Ведаю, як няпроста такое свята зладзіць: праграму распрацаваць, прыняць столькі гасцей... Члены праўлення “Спадчыны” вельмі стараліся, праявілі лепшыя арганізацыйныя здольнасці. А колькі павагі да землякоў! З самага ранку з гасцямі з Беларусі ўсюды — на экскурсіях па цудоўных мясцінах горада, на моры, на фэстывальных пляцоўках, ды і ў карагодах і купальскіх абрадах — была Наталля Бальшакава і яе памочніца Алена Нарушэвіч. Мы сапраўды былі абласканыя іх цеплыняй, увагай. На свяце ж адчулі, што ў тым прыгожым кутку Латвіі мясцовыя беларусы любяць Бацькаўшчыну, нашу самабытную культуру. Яны і самі шануюць сваю мову, традыцыі і абрады, і з гонарам знаёмяць з імі людзей іншых нацыянальнасцяў, якія жывуць у Вентспілсе.

Галіна Навіцкая, каардынатар праектаў таварыства “Радзіма”

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Партызанскі шалаш

Яўген Дарэнскі

Турыст з Канады Эдвард Кампінскі прыязджаў у Беларусь наведаць магілы сваіх продкаў

Ён падышоў да супрацоўніцы Бабруйскага краязнаўчага музея і на ламанай рускай мове папрасіў сфаграфаванацца “на фоне партызанскага вігвама”. Жанчына здзівілася: такіх экспанатаў у экспазіцыі няма. Потым перапытала: “Можа вы маеце на ўвазе шалаш?” “Так, вядома! — Усклікнуў незнаёмец. — У маім сямейным альбоме ёсць фота, там вось такі... сям’я Мішам”.

Як аказалася, Эдвард Кампінскі прыехаў з Канады ў Беларусь, каб наведаць магілы продкаў. Гісторыя яго сям’і ў нечым тыповая для людзей, якія апынуліся ў час Вялікай Айчыннай вайны на акупаваных немцамі землях Беларусі. Родзічы Эдварда

жылі ў Бабруйску. Лёва, ягоны дзед, быў у той час 15-гадовым хлапчуком, які ганяў мяч на футбольным полі, купаўся ў Бярэзіне і трызіў авіяцыяй. Ды ў чэрвені 41-га да мары Лёву было далёка, а вайна падышла блізка: яна ўжо хавалася за кустамі на беразе Мухаўца, у мундзіры мшынага колеру, са свастыкай над левай кішэнню...

Бацька Лёвы, доктар-педыятр Кампінскі, стаў ваенным лекарам. Разам з двума братамі, змяніўшы цывільны пінжак на ваенную гімнасцёрку, сышлі ў акапы — абараняць краіну. Загінуў у крывавым віры вайны. Як вядома, у тым векапомным чэрвені гітлераўская саранча акупавала Беларусь за лічаныя дні. І сям’я Кампінскіх з жыхароў Бабруйска пераўтварылася ў вязняў гета. А футбольнае поле новая ўлада агародзіла калючым дротам, пераўтварыўшы ў фільтрацыйны

лагер для савецкіх ваеннапалонных. Страшныя былі дні... Праз паўгода Лёву і яго сябру Мішу ўдалося збегчы з гета. Доўга бадзляліся па лясах, пакуль не выйшлі да партызан. “Вы, напэўна, чулі пра партызанскі атрад братоў Бельскіх? — пытае Эдвард. — Яны стварылі яго ў ваколіцах Навагрудка пад час Другой сусветнай вайны. У ім было больш за 1200 чалавек — розных нацыянальнасцяў, а ў партызанскай вёсцы пад назвай “Лясны Іерусалім” была пякарня, кузня, гарбарны завод, лазня, бальніца, школа... Там нават гулялі выселлі! Дзякуючы байцам атрада былі выратаваны ад смерці 1230 чалавек, якім браты Бельскія і іх папалчнікі дапамаглі бегчы з гета. Пра атрад Бельскіх, дарэчы, у Галівудзе ў 2008 годзе быў зняты фільм “Выклік”. І такіх атрадаў у беларускіх лясах было ў час вайны няма. І мой дзед, разам з

Макет партызанскага шалаша ў музеі

сябрам Мішам, сталі байцамі падобнага фарміравання, нахшталь атрада Бельскіх, але ваявалі ў ваколіцах Бабруйска”.

Так падлетак Лёва і стаў партызанам па імені Леў. Ён вельмі спадзяваўся вызваліць з гета сваю маму, бабулю і дзвюх сяціцёр. Але не паспеў... Потым ваенны дарогі павялі Льва Кампінскага ў Армію Краёву. Далей, пасля вайны, у 1947-м, ён пайшоў служыць у Французскі легіён. Сёння ж урадзэнец Бабруйска жыве ў невялікім доме састарэлых, у прыгарадзе Квебека. На выхадныя Леў Кампінскі гасцюе па чарзе ў двух

сыноў і дачкі. “Яму 87 гадоў, ён ужо даўно не той Лёўка-футбаліст, якім быў у 41-м... — усміхнуўся Эдвард. — Таму і папрасіў мяне паехаць у Беларусь, прайсці па месцах яго дзяцінства, юнацтва. Прасіў фатаграфавача ўсё! Вось я і ў музеі...”

Фатаграфія партызанскага шалаша, патлумачыў ён супрацоўнікам музея, нагадае дзеду пра маладосць, партызанскія будні. І хоць звычайна там фатаграфавача забаронена, ды ўнуку партызана Льва Кампінскага ў той дзень у Бабруйскім краязнаўчым музеі зрабілі выключэнне...

У парках дыхаецца лёгка

На Гродзеншчыне ў шэрагу раёнаў вызначылі дадатковыя зоны, свабодныя ад курэння

У Беларусі з’яўляецца ўсё больш грамадскіх месцаў, дзе забаронена курэнне. Напрыклад, як паведаміла загадчыца аддзела Гродзенскага абласнога цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Ірына Дубок, у вобласці паэтапа ўводзяцца абмежаванні для куральшчыкаў. Цяпер не пакурыш у памяшканнях гандлю і грамадскага харчавання, бытавога абслугоўвання, на прамысловых прадпрыемствах і ў шэрагу арганізацый, у дзяржаўных адміністрацыйных будынках, на аўта- і чыгуначных вакзалах (акрамя спецыяльна адведзеных месцаў). “Комплексныя планы мерапрыемстваў супраць тытунекурэння зацверджаны ўсімі гар- і райвыканкамамі”, — адзначыла Ірына Дубок. Да таго ж рашэннямі выканкамаў у шэрагу раёнаў створаны дадатковыя зоны, свабодныя ад курэння. Так, у Дзятлаўскім, Зэльвенскім, Іўеўскім, Мастоўскім, Навагрудскім, Астровецкім, Свіслацкім, Слоніміскім, Смалгонскім раёнах яны вызначаны ў гарадскіх парках і скверах: на тэрыторыях ёсць шылды з інфармацыяй пра тое, што гэта грамадскія месцы, дзе курэнне забаронена.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Спадарыня Ганна

Беларуская грамада ў Малдове ўшанавала ганаровым званнем былую мінчанку

Выбіраючы лепшую сярод намінантак нашай грамады на ганаровае званне “Гаспадыня-беларусачка”, мы ацанілі прыгажосць і сілу цудоўнай ідэі, якая закладзена ў конкурсе-намінацыі. Не сакрэт: пра сапраўдную жаночую прыгажосць можна меркаваць тады толькі, калі яна ўжо “апраўдала надзеі”. Гэта значыць, што жанчына навучылася па-сапраўднаму кахаць і быць каханай, стала добрай жонкай, маці, гаспадыняй свайго дома. Гаспадыня-беларусачка можа захоўваць, зберагаць і памнажаць лепшыя чалавечыя якасці і, вядома ж, застаецца вернай дачкой свайго народа.

Беларуская зямля, магчыма, як ніводны іншы куток свету багатая на прадстаўніц прыгожай палавіны. Таму і наш выбар быў няпростым, а выпаў ён усё ж на самую дастойную ў розных сэнсах прадстаўніцу Бацькаўшчыны ў Малдове — Ганну Мазур. Хоць родам яна з 1981-га, але паспела ўжо рэалізавацца як у прафесіі, так і ў сям’і. “Я вельмі ўдзячная беларускай грамадзе ў Малдове за асаблівы, прадастаўлены менавіта мне гонар называцца вашай “Гаспадыня-беларусачкай”. Пастараюся максімальна апраўдаць гэты давер і такое ганаровае найменне!” — шчыра дзякавала нам Ганна.

Калі першы раз сустракаешся з ёй, то зачароўваешся добразычлівацю і нейкім невычарпальным унутраным пазітывам

зямлячкі. На вуснах — заўсёды шчырая ўсмешка. Адрозна і не паверыш, што гэтая прывабная і стройная жанчына — маці траіх цудоўных хлопчыкаў. Ганна ў Малдове ўжо дзесяць гадоў. Пра такі “паварот лёсу” жартаўліва кажа: “Калі б мне хтосьці раней сказаў, што пераеду з роднага і любімага Мінска ў Кішынёў, не паверыла б! Бо ўсё цудоўна складвалася дома: залаты медаль пасля школы, на выдатна абаронены дыплом Універсітэта культуры і мастацтваў, прапановы па рабоце...” А потым знаёмства з добрым малдаўскім хлопцам перарасло ў вялікае і шчырае, непадуладнае ніякім межам пачуццё. Яно і перанесла карэнную мінчанку да не менш карэннага кішынёўца. “Бацькі пасля знаёмства з будучым мужам мой выбар поўнацю падтрымалі і ўхвалілі, цяпер прыязджаюць да нас пагасцяваць, унукаў праводаць-папесціць у хлебасольную і цёплую Малдову”, — усміхаецца Ганна.

А потым яна быццам крыху разгубілася. “Ведаецца, — працягвае ўжо з тугой у вачах, — словы “вялікае бачыцца на адлегласці” я ў поўнай меры зразумела ўжо замужам. Бо дзявочы максімалізм, самі ведаецца, не прызнае межаў. Чужая краіна, якой бы добразычлівай ні была, не заменіць таго адзінага і непаўторнага, роднага кутка на зямлі, дзе нарадзіўся ты і вырас. Гэта нешта настолькі асабістае для мяне — цяжка апісаць словамі...

Пачынаюцца ўспаміны, і адразу камяк пад горла... Тут нека абсалютна натуральна пачынаеш шукаць сваіх — па духу, па мове, па адрозных і непаўторна аўтэнтычных рысах. Уласцівых толькі тым, хто, як і ты, маюць у сэрцах адну Радзіму-Беларусь”.

Так Ганна Мазур і знайшла “сваіх” у Малдове. Сярод іх, працягвае намінантка, “ёсць многа творчых асоб, гэты выдатны мастакі, паэты, спевакі, музыканты, кампазітары. Да нас прыходзяць і прадстаўнікі бізнесу, дзяржслужачыя, праграмісты ды людзі іншых прафесій, сацыяльных слаёў. І ўсе мы адчуваем сябе у нашай суполцы камфортна, бо нас аб’ядноўвае велізарная любоў да Бацькаўшчыны. Мне вельмі імпануе, калі некаторыя сябры беларускай суполкі ў Малдове параўноўваюць мяне са сваімі беларускімі родзічамі. Для кагосьці я падобная на ўнучку, для іншага — на сястру ці пляменніцу. Пэўна, і сапраўды ўяўляю з сябе гэтка “збіральны беларускі тыпаж”. Карацей: тыповая прадстаўніца этнасу? Можна, таму мне так лёгка кантактаваць з сябрамі грамады”.

Анюта, як мы яе часам ласкава называем, адразу прыўнесла ў нашае прамадскае жыццё свежае дыханне. Дзякуючы маладой перасяленцы быў ініцыяваны і паспяхова прапрацаваў пры суполцы яе дзіцяча-маладзёжны сектар, была “рэабілітавана” і вернута да плённай дзейнасці папярэдня беларуская нядзельная школа.

ІВАН ЖДАНОВІЧ

“Гаспадыня-беларусачка” Ганна Мазур

Ганна Мазур, дарэчы, жартам называе яе сваім чацвёртым дзіцём. “Вельмі хочацца, — кажа кіраўніца школы, — каб усе мае вучні, і асабліва трое маіх сыноў, усвядомілі свае беларускія родавыя карані і ганарыліся тым пачаткам у сабе. Дзейнічае школа з лютага 2011 года. Памяшканне прадастаўляе Пасольства Беларусі ў Малдове, заняткі ж праходзяць на тэрыторыі консульскай службы. Мэтавая аўдыторыя — дзеці і падлеткі, а ўзроставых абмежаванняў няма. Часам на занятках застаюцца і бацькі, дзядулі з бабулямі. Праграму распрацоўваю сама, з улікам асаблівасцяў калектыву — ды і ці можа быць інакш? Галоўнае для мяне — бесперапынная інтэрактыўнасць з навучэнцамі, а вынік намаганняў — зацікаўленая аддача. У школе рэалізаваны такія праекты, як святая Калядка, наладжана работа мастацкай выяўленчай студыі, правалі “Беларускія дажыткі”. Пастаўлены два дзіцячыя спектаклі-абрады: “На Каляды” і

“Тукане вясны”, прычым абодва прайшлі на беларускай мове”.

На пачатку бягучага года Ганна Мазур на нашым справаздачна-выбарным сходзе абрана намеснікам старшыні суполкі. Яшчэ яна таленавіты і перспектыўны фотамастак і фатаграфія ў секцыю графікі і фатаграфія Саюза мастакоў Малдовы, некаторыя фотатворы экспанаваліся ў Нацыянальным гістарычным музеі Беларусі пад час Першага фестывалю мастацтваў беларусаў свету.

І сям’я ў Ганны Мазур таксама выдатная. Любіць яе малдаўская радня — бо ўжо ведае былая мінчанка і малдаўскую мову. У кватэры яе грэе душу прыгожы беларускі антураж, усё зроблена з любоўю і цеплынёй. А каля дома цвітуць беларускія васількі. “Паколькі беларускі народ — вялікі народ, — зазначае Ганна Мазур, — то і мне трэба прадстаўляць яго самым найлепшым чынам!”

Юрый Статкевіч, старшыня савета Беларускай абшчыны ў Малдове

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Казачнае святло з Усходу

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Юнак закончыў на выдатна англійскае аддзяленне Такійскага дзяржаўнага інстытута замежных моў, быў перакладчыкам у гандлёвай палаце. Але стан яго здароўя пагоршыўся, і 25-гадовы пісьменнік вярнуўся дадому: працаваў настаўнікам, ствараў выдатныя апа-вяданні і казкі для дзяцей. У 41-м пабачыла свет першая зборнік казак “Дзядуліна лямпа”, а ў хуткім часе яго не стала.

Нанкіці Ніімі пакінуў прыкметны след у дзіцячай літаратуры. У свеце шырока вядомыя яго казкі “Лісяня Гон”, “Гаротнасці смаўжа”, “Ледзянеі” і напісаная перад самай смерцю “Ліса”. Дарэчы, цяперашняя Імператрыца Міціко ў дакладзе на 26-м Кангрэсе Міжна-роднага Савета па кнігах для

дзяцей сказала, што па-сапраўднаму свет дзіцячай літаратуры яна пазнала дзякуючы творчасці Нанкіці Ніімі.

І вось яго казкі будуць чытаць і ў нас. Юная перакладчыца Юйэ Тацумі пачала вывучаць беларускую мову ў дзіцячым садзе, вывучае і цяпер — у беларускім класе. “А японская мова ў мяне — ад мамы, — напісала Юйэ ў адказ на мае пытанні. — Мне падабаецца вывучаць абедзве мовы. Аднак цяжка запамінаць іерогліфы, таму што іх вельмі шмат. Я ведаю каля 800, летась здала экзамен, у мяне трэці ўзровень”. Маці дадае: “Звычайна гэты ўзровень здае беларускі студэнт, які вывучае японскую мову як першую замежную ў Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце на трэцім або чацвёртым курсе”. Юйэ ахвотна чытае беларускія народныя казкі, ёй падабаецца вышукваць

Юйэ Тацумі і цымбалы

беларускія словы, падобныя па гучанні да японскіх, хоць і з іншым значэннем. Напрыклад, беларускае “хай” у японцаў азначае амаль тое ж: “так”, “ён” — гэта лічба чатыры, а словам “гэта” называецца традыцыйны японскі драўляны сандаль. Юйэ нарадзілася ў Мінску і пастаянна жыве ў Беларусі. У Японіі была аднойчы пяць гадоў таму: два тыдні гасцявала ў дзядулі і бабулі. “Яны кожны год прыязджаюць да

нас, і з імі я размаўляю толькі на японскай мове,” — дадае дзядулячка.

Па нашай просьбе мама даслала два цікавыя здымкі сваёй дачкі, Юйэ Сцяпанайны: на адным з іх юная мінчанка з японскімі родавымі каранямі грае на беларускіх цымбалах (дарэчы, спецыяльна займаецца ў музычнай школе), на другім яна — у японскім кімане. Мяркуючы па тым, з якой ахвотай далучаецца Юйэ да традыцый абедзвюх культур, можна чакаць: яна яшчэ паспрыяе наладжванню рознабаковых кантактаў паміж народамі. Ну і казкі, безумоўна, дапамогуць ёй глядзець на гэты свет не толькі вачыма, але і сэрцам, як раілі тое рабіць усім людзям знакамты французскі пісьменнік Антуан дэ Сэнт-Экзюперы (31 ліпеня — дзень яго памяці) ды ягоныя казачныя героі Ліс і Маленькі прынц.

Гаротнасці смаўжа

Нанкіці Ніімі

Жыў-быў смаўж. Аднойчы ён убачыў нешта жахлівае. — Да гэтага часу я не заўважаў, што ракавіна ў мяне на спіне да краёў на-поўнілася гаротнасцямі. Што ж рабіць з імі? Ён папоўз да свайго сябра смаўжа. — Я ўжо не магу жыць далей... — сказаў смаўж сябру. — Што здарылася? — спытаў сябар. — Які я няшчасны! У маёй ракавіне набіралася шмат гаротнасцяў, — расказаў смаўж сябру. Але той яму адказаў: — Ты не адзінокі. Ракавіна ў мяне на спіне таксама поўная гаротнасцяў. Смаўж зразумеў, што тут яму рабіць няма чаго,

ды папоўз да другога сябра.

І той сябар, выслу-хаўшы ягоны аповед, ад-казаў:

— Не ты адзін такі... У мяне на спіне таксама вя-лікі цяжар смутку.

Тады смаўж ізноў па-поўз яшчэ да аднаго сябра.

Так ён па чарзе распы-тваў іншых смаўжоў, але яны адказвалі тое самае.

Нарэшце, смаўж зра-зумеў:

— Усе нясучь на сабе цяжар смутку. Я не адзі-нокі і павінен, як усе, пе-расільваць свае гаротнас-ці.

Пасля гэтага ён і перас-таў іх аплакваць ды жалі-ца іншым на сваё цяжкае жыццё.

1935

Пераклад з японскай мовы Юйэ Тацумі, 2013

ТРАДЫЦЫ

Як у родным краі

Штогод у вёсцы Ермакі Вікулаўскага раёна Цюменскай вобласці адзначаюцца народныя святы ў ладзе з абрадавымі традыцыямі, якія прывезлі сюды перасяленцы-самаходы з Беларусі ў канцы XIX стагоддзя

Гэта было вялікае свята — на ўсю веску. Надзея Вычужаніна, кіраўнік Ермакоўскага Дома культуры і народнага фальклорнага ансамбля “Россияночка”, гасцінна сустрэла гасцей з Цюмені. Было іх, дарэчы, больш за сорак, і ехалі на Купалле беларускае амаль 600 кіламетраў у асноўным прадстаўнікі суполкі “Беларусь”. У актавай зале бурнымі апладысмен-тамі глядачы віталі ўдзельнікаў канцэрта ў дзень Івана Купалы. На сцэну прыгожа выходзілі народны ансамбль беларускай песні “Лянок” (кіраўнік Клаўдзія Зуева), маладзёвы гурт беларускай музыкі і песні “Палессе” (кіраўнік Тамара Грыгор’ева), спявачкі сямейнага гурта “Спадчына” Ангеліна і Надзея Падкарытавы ды ансамбль “Землякі”: гэта Галіна Емяльянава, Валерый Кайчанкоў і Галіна Палуян. Выступаў і Вікулаўскі народны фальклорна-этнографічны ансамбль “Вячоркі” (кіраўнік Любоў Мяснішова). А ўдзельнікі гурта “Яраміл” Цюменскай акадэміі культуры паказалі старадаўні вясельны абрад. З Купальскім святам усіх павіншаваў кіраўнік суполкі “Беларусь” Сяргей Яфімчык.

Затым, ужо на паляне на правым беразе рэчкі Тэніс, пачаліся розныя дзівосы, звязаныя з агнём, вадой, кветкамі і травой. Паводле паданняў, як вядома, у гэты дзень маюць травы асаблівую гаючую і магічную

Дзяўчаты ў купальскую пару звяваюць вянікі і на зямлі Цюменскай

сілу, таму імі высцілалі падлогі, вывешвалі каля дзвярэй хаты, у свіранах і хлявах, з іх рабілі венкі і парыліся ў лазні, каб увесць наступны год быць здаровымі і бадзёрымі. Дзяўчаты ў Ермаках і на гэты раз звівалі вянікі і, загадваючы лёс, кідалі ў раку, прыгаворваючы прабабуліны заклінанні. Здзейснілі і старадаўні абрад “памінання продкаў”: на плыт паклалі вялікі вянок, у сярэдзіну паставілі свечкі і пусцілі яго па вадзе.

Завіталі на свята сам князь Купаліш з Купалінкай, а таксама ведзьма з русалкамі. Пырскалі ўсіх вадой: “А ў нас Іван-Купала, аблівай каго папала”. Частаваліся юшкай і духмяным чаем з 12 траў! Мы паспрабавалі і згатаванае па старадаўнім рэцэпце цудоўнае хатняе жывое піва. Калі Купаліш запаліў вялікае вогнішча, да яго пачалі насіць галінкі бярозы са стужкамі, кідалі ў агонь жыта і авёс: каб добра нам усім жылося. У такую ноч спаць не выпадае:

мы сустракалі святанак ля вады і агню, вадзілі карагоды, скакалі цераз вогнішча. Свята атрымалася!

А Надзея Вычужаніна, сама спадчынніца беларусаў-самаходаў, з задавальненнем распавяла пад час Купальскага свята і гісторыю вёсак Ермакі ды Асінаўка. Але той цікавы і пазнавальны аповед чытайце наступным разам.

Людміла Бакланова,
г. Цюмень

ФЭСТ

“Крывічы” і Ёрдынскія гульні

Беларускі гурт з Іркуцка ўдзельнічаў у міжнародным фестывалі на беразе возера Байкал

Бурацкія роды Іркуцкай вобласці здаўна адзначалі адно са сваіх святаў: у сярэдзіне чэрвеня з’язджаліся да сваяцэннай гары Ёрд, што недалёка ад пасёлка Еланцы. Ладзілі розныя спаборніцтвы, вадзілі карагоды, ажыццяўлялі шаманскія рытуалы. За савецкім часам традыцыя крыху забылася, але дзякуючы бурацкім энтузіястам, падтрымцы губернатара Іркуцкай вобласці свята адраджалася. Калі ж “Цэнтр захавання традыцый карэнных народаў Іркуцкай вобласці” атрымаў грант, то Ёрдынскія гульні сталі міжнародным фестывалем. На яго сёлета запрасілі і мясцовых беларусаў, дакладней — нашы фальклорныя гурты “Крывічы” і “Ленушка”. Апошні, праўда, паехаць не змог, затое “Крывічы” скінуліся на бензін ды на двух аўто памчаліся ў госці да буратаў.

У першы дзень фестывалу наш гурт

Беларусы Прыбайкалля ля гары Ёрд

выступіў з вітальнай беларускай песняй у канцэртнай праграме. А на другі, пад час конкурсу “Кругавога танца”, “Крывічы” паказалі

сярэднявечны танец “Маразуля”. Прычым — з прыцягненнем глядачоў, што асабліва ўсім спадабалася. Было і шмат вольнага

часу на прыволлі. Можна было паглядзець бурацкія скачкі на конях, спаборніцтвы па бурацкай барацьбе і многае іншае. Ды і сама прырода — горы, Байкал — зрабіла на ўсіх вялікае ўражанне. Былі яшчэ вандроўкі па бліжэйшых сопках і купанне адчайных беларусаў у свяшчэнным возеры Байкал. Мясцовыя бураты на тое не рашыліся, бо вада байкальская яшчэ прагрэлася толькі градусаў на пяць... Затое колькі станоўчых эмоцый!

І яшчэ навіна. “Крывічы” збіраюцца зноў наведаць Беларусь — едзем на шосты З’езд беларусаў свету. А перад гэтым гурт пабывае ў Гомелі: хочацца паглядзець горад над Сожам. І, безумоўна, будзе творчая сустрэча гурта з гомельскімі аматарамі беларушчыны.

Алег Рудакоў,
г. Іркуцк

СУСЕДЗІ

Беларускія “лебедзі” на возеры ў Тракаі

Яўген Дарэнскі

Сцэна для выступлення артыстаў на гэты раз была абсталявана на пантоне, спущаным на ваду

Падобнага “рэаліці-шоў” Літва яшчэ не бачыла: Нацыянальны акадэмічны вялікі тэатр оперы і балета Беларусі прадставіў сваю пастаноўку “Лебядзінае возера” Пятра Чайкоўскага ў Тракаі. Трокамі, дарэчы, у пару Вялікага Княства Літоўскага называліся тыя мясціны — такую назву паселішча сустрэнеш у многіх гістарычных дакументах. Дык вось, прадстаўленне ў Тракаі ішло не на тэатральных падмостках, а на пленэры, ля сцен знакамітага замка — самага вялікага з тых, што захаваліся ў Літве. Нагадаем: замак-крэпасць размешчаны на востраве і акружаны водамі возера Гальве. Сцэну для выступлення артыстаў абсталявалі на спецыяльным пантоне, спущаным на ваду. Так што пад час спектакля ў “лебедзі”-артысты нібы плавалі па вадзе, прадставіўшы класіку сусветнай харэаграфіі ў натуральных дэкарацыях.

Вядучыя партыі ў спектаклі “Лебядзінае возера” выконвалі Кацярына Крысанава і Дзмітрый Гуданай (Вялікі тэатр Расіі), заслужаны артыст Беларусі Антон Краўчанка і лаўрэат міжнародных конкурсаў Канстанцін Геронік.

Арганізатары ўнікальнага шоў распавялі аб тым, што над тэхнічнай часткай праекта трое сутак працавала каманда з некалькіх дзясяткаў спецыялістаў. Быў сканструяваны пантонны плыт, на ім зроблена спецыяльная сцэна з аўдыё-, відэатэхнікай і асвятленнем.

А для глядачоў зладзілі спецыяльныя трыбуны на агляднай пляцоўцы перад замкам. Была і адна адметная трыбуна, якая нагадвала тэатральныя ложы. Спектаклі пачыналіся ў 22.00, калі змярканне ахутвала возера Гальве і сцены замка. Спецыяльная падсветка возера, берагоў, старых замкавых сцен надавалі тэатральнаму дзейству непаўторную, амаль казачную атмасферу.